

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

СХВАЛЕНО

Вченою радою КЗ «Житомирський
ОІППО» ЖОР
Протокол № 3
від 02.06.2026 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КЗ «Житомирський ОІППО»
ЖОР від 02.06.2026 року №190-ОД
В. о. директора
Вадим КАЛІНІН

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво»,
які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти
(7-9 класи)
«СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ МИСТЕЦТВУ
В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ»**

Житомир – 2026

Розробник(и): комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради (Бовсунівський В.М., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання навчальних предметів комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради).

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (Наказ МОН України № 904 від 12.10.2022).

Термін дії програми: з 02 червня 2026 року до 02 червня 2031 року.

Рецензенти:

Колеснікова Ірина Василівна, кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-методичної роботи, доцент кафедри методики викладання навчальних предметів комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради.

Мацкевич Світлана Миколаївна, вчитель-методист, вчитель інтегрованого курсу «Мистецтво» ліцею № 5 м. Житомира.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена необхідністю підготовки вчителів мистецтва до роботи за новим Державним стандартом базової середньої освіти в контексті вимог законодавства, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», та на виконання державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

Сучасний етап розвитку національної освіти характеризується глибинною трансформацією підходів до викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Програма «Сучасні підходи до навчання мистецтву в Новій українській школі» набуває особливої актуальності через необхідність переходу від репродуктивного засвоєння мистецтвознавчих знань до формування ключових та предметних компетентностей. Це вимагає від педагога не лише володіння фаховим інструментарієм, а й здатності створювати цілісний освітній простір, де мистецтво стає засобом самовираження дитини та її емоційного розвитку.

Актуальність програми також зумовлена викликами цифрового суспільства та необхідністю впровадження інноваційних педагогічних технологій. Сучасний вчитель мистецтва має опанувати стратегії проєктного та інтегрованого навчання, методики гейміфікації, використання інструментів штучного інтелекту для творчості. Оскільки мистецтво в НУШ розглядається як потужний інструмент формування ціннісних орієнтацій та національної ідентичності, програма пропонує оновлення методичного арсеналу вчителя для ефективної взаємодії з сучасним поколінням, що вимагає динамічності, візуалізації контенту та інтерактивності.

Окремим аспектом актуальності є роль мистецької освіти у забезпеченні психоемоційної підтримки учнів. Мистецтво в школі сьогодні – це не лише естетика, а й арт-терапевтичний ресурс, засіб розвитку резильєнтності та критичного мислення. Програма спрямована на підготовку вчителя як фасилітатора, здатного через творчу діяльність допомогти учням адаптуватися до життєвих реалій, розвивати емпатію та знаходити творчі рішення, що є фундаментом успішної соціалізації особистості в сучасному світі.

Цільова група: учителі інтегрованого курсу «Мистецтво» закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти у 7-9 класах.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: програма обсягом 30 год є складником Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (загальною тривалістю 150 год).

Змістові напрями та тематика занять визначені на основі Типової програми з урахуванням запитів вчителів мистецтва, що забезпечують здобуття базової середньої освіти.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна), у синхронному режимі. У разі відсутності технічної можливості участі в

заняттях у режимі реального часу (зокрема у зв'язку з перебоями електропостачання) слухачам забезпечується доступ до відеозаписів занять та навчально-методичних матеріалів для опрацювання в асинхронному режимі.

Мета підвищення кваліфікації: підвищення рівня предметно-методичної компетентності вчителів мистецтва щодо реалізації вимог Державного стандарту базової середньої освіти через опанування сучасних педагогічних підходів, методик та освітніх технологій навчання мистецтву у 7-9 класах на засадах педагогічного партнерства.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ознайомити вчителів мистецтва із сучасними педагогічними підходами до навчання мистецтву (компетентнісним, діяльнісним, особистісно орієнтованим, інтегративним, середовищним);
- сформувані вміння використовувати проблемне, проєктне та кооперативне навчання на засадах педагогічного партнерства;
- удосконалити здатність вчителів планувати та реалізовувати ефективний освітній процес на уроках мистецтва;
- сприяти розвитку професійної рефлексії та педагогічної творчості вчителя.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Предметно-методична компетентність (А2); інформаційно-цифрова компетентність (А3); компетентність педагогічного партнерства (Б3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання:

- методик і технологій моделювання змісту освіти;
- форм, методів, технологій і засобів навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти;
- вимог до результатів навчання за державними стандартами освіти;
- переваг та основних етапів формування суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і здобувачами освіти;

Уміння:

- створювати умови для формування і розвитку в здобувачів освіти ключових компетентностей і наскрізних вмінь;
- упроваджувати технології та методики особистісно орієнтованого, компетентнісного й інтегрованого навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти;
- організовувати проблемне, проєктне та кооперативне навчання з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти;
- будувати суб'єкт-суб'єктні відносини між учителем і здобувачами освіти на засадах педагогічного партнерства, взаємоповаги та співпраці;

Цінності та ставлення:

- усвідомлення значущості реалізації ідей Нової української школи та вимог Державного стандарту базової середньої освіти України для забезпечення якості освітнього процесу;
- орієнтація на особистісний розвиток здобувачів освіти, повага до їхньої гідності, індивідуальних потреб і освітніх можливостей;

- готовність до впровадження інноваційних педагогічних підходів, методів і технологій навчання;
- формування та підтримка принципів педагогічного партнерства, співпраці та взаємоповаги між усіма учасниками освітнього процесу.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації ґрунтуються на компетентнісному підході, відзначаються прозорістю і зрозумілістю для слухачів і забезпечують об'єктивність оцінювання.

Установлення відповідності результатів навчання вимогам програми передбачає:

- участь слухача в онлайн заняттях в обсязі не менше 75% загальної тривалості навчання;
- самостійне виконання трьох практичних робіт, у межах яких оцінюється рівень сформованості відповідних компетентностей слухача (знання, уміння, ставлення). Максимальний бал за кожну практичну роботу – 10 балів;
- проходження підсумкового тестування з 10 тестових завдань, де правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна або відсутня – 0 балів.

Оцінювання практичної роботи відбувається за такою схемою:

- знання (розуміння теоретичних засад, нормативно-правової бази, коректність використання термінології) – до 3 балів;
- уміння (здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтованість вибору конкретних інструментів чи методик для розв'язання навчальної задачі, якість виконання завдання) – до 5 балів;
- ставлення (професійна відповідальність, самостійність, командна взаємодія, дотримання етичних та організаційних норм тощо) – до 2 балів.

Загальний бал визначається шляхом обчислення середнього арифметичного значення оцінок за три практичні роботи та підсумкового тестування за формулою:

$$Б_3 = \frac{ПР_1 + ПР_2 + ПР_3 + Т}{4}$$

де:

ПР₁ - оцінка за практичну роботу № 1 (до 10 балів);

ПР₂ - оцінка за практичну роботу № 2 (до 10 балів);

ПР₃ - оцінка за практичну роботу № 3 (до 10 балів);

Т - оцінка за підсумкове тестування (до 10 балів);

Б₃ - загальний бал.

За представлення слухачами виконаних практичних робіт на підсумковому занятті можуть нараховуватися заохочувальні бали – по 1 балу за кожне представлення (у межах підсумкового оцінювання).

Для отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації підсумковий бал має становити не менше 6 балів.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації, 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Вартість: 850 грн

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програма спрямована на підвищення предметно-методичної компетентності (А2), інформаційно-цифрової (А3) та компетентності педагогічного партнерства (Б3) вчителів мистецтва, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти (7-9 класи). Вона передбачає ознайомлення із сучасними концептуальними засадами реформування загальної середньої освіти та практичне відпрацювання методик організації навчання.

Особливістю програми є орієнтація на активне навчання через впровадження компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інтегрованого підходів на засадах педагогічного партнерства.

Учасники програми набудуть умінь планувати та реалізовувати сучасний урок мистецтва, створювати компетентнісно орієнтовані завдання, організовувати проблемне та проєктне навчання, формувати у здобувачів ключові і предметні компетентності.

Наскрізною змістовною лінією всіх модулів є створення архітектури сучасного уроку у контексті ідей Нової української школи, що забезпечує розвиток активності, самостійності та пізнавальної мотивації учнів.

Підсумкові заходи передбачають виконання підсумкового тесту та представлення практичних робіт вчителем. Виконання практичних робіт (орієнтовний перелік наведено в розділі 3.1) спрямоване на вдосконалення професійних компетентностей (А2, А3, Б3) і здійснюється в межах самостійної роботи слухачів.

Зміст програми складається з 2 модулів та 8 взаємопов'язаних тем. Загальна кількість годин на засвоєння програми становить 30 годин, з яких: 6 годин – лекції, 20 годин – практичні заняття, 3 години – самостійна робота, 1 година – підсумковий захід.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 10 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники – 10 балів. Прохідний бал – 6. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації (30 годин (1 кредит ЄКТС)).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Педагогічні підходи як стратегія навчання мистецтву					
Тема 1.1. Основні характеристики компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного підходів	2				2
Тема 1.2. Культура спілкування вчителя: від теорії до практики		2			2
Тема 1.3. Сучасні підходи до створення цифрового освітнього середовища		2			2
Тема 1.4. Архітектура сучасного уроку мистецтва: стратегічні підходи та методичні рішення		2			2
Тема 1.5. Включення учня в навчальну діяльність як активного суб'єкта: мотиваційний аспект	2	2	1		5
Разом за модулем	4	8	1		13
МОДУЛЬ 2. Методичний інструментарій та сучасні технології навчання мистецтву в умовах Нової української школи					
Тема 2.1 STEAM-орієнтований підхід у навчанні мистецтву		4	1		5
Тема 2.2. Проєктне навчання на уроках мистецтва: від ідеї до презентації результату		4			4
Тема 2.3. Глибинне навчання на уроках мистецтва: концепції та інструменти	2	2			4
Тема 2.4. Компетентнісно орієнтовані завдання як умова реалізації компетентнісного підходу до навчання		2	1		3
Разом за модулем	2	12	2		16
Підсумковий захід				1	1
Разом годин за програмою	6	20	3	1	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Педагогічні підходи як стратегія навчання мистецтву

Тема 1.1. Основні характеристики компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного підходів

Теоретико-методологічні засади сучасних освітніх підходів. Компетентнісний підхід: сутність і зміст. Діяльнісний підхід як основа сучасного уроку. Особистісно орієнтований підхід у структурі сучасного уроку. Інтегративний підхід як методологічна основа міжпредметної взаємодії. Освітній простір як чинник реалізації середовищного підходу.

Тема 1.2. Культура спілкування вчителя: від теорії до практики

Домінуючі принципи переосмислення засад взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Сутність та ознаки культури спілкування вчителя. Основні складники «формули» культури спілкування педагога: психоемоційні налаштування, засадничі знання, уміння і навички педагогічної комунікації (організація і керування спілкуванням, його стимулювання, ефективна вербальна і невербальна передача інформації, педагогічна техніка), рефлексія. Культура спілкування як результат формування мовної особистості вчителя.

Тема 1.3. Сучасні підходи до створення цифрового освітнього середовища

Сучасні підходи до використання цифрових інструментів для оптимізації педагогічної діяльності, підвищення продуктивності праці та забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагога як основи результативного використання технологій в освітньому процесі. Сучасні сервіси й цифрові інструменти для планування роботи, створення навчальних матеріалів, комунікації та моніторингу результатів навчання.

Тема 1.4. Архітектура сучасного уроку мистецтва: стратегічні підходи та методичні рішення

Теоретико-методологічні засади сучасного уроку мистецтва. Сутність та структура сучасного уроку мистецтва. Стратегічні підходи до організації уроку. Планування навчальної діяльності учнів. Вибір і комбінування методів навчання. Використання дидактичних матеріалів. Мотиваційна складова уроку. Розвиток критичного та системного мислення. Контроль та оцінювання результатів навчання. Індивідуалізація та диференціація навчання. Роль учителя та учня в сучасному уроці мистецтва. Інноваційні перспективи та методичні рішення для розвитку уроку мистецтва.

Тема 1.5. Включення учня в навчальну діяльність як активного суб'єкта

Філософія суб'єктності в Новій українській школі. Архітектура діяльнісного підходу та конструювання навчального досвіду. Інструментарій активного та інтерактивного залучення. Рефлексія та оцінювання як інструменти розвитку суб'єктності.

МОДУЛЬ 2. Методичний інструментарій та сучасні технології навчання мистецтву в умовах Нової української школи

Тема 2.1 STEAM-орієнтований підхід у навчанні мистецтву

STEAM як інтеграція: міждисциплінарна взаємодія. Роль мистецтва у STEAM. STEAM як розвиток творчості. STEAM-теми та STEAM-модулі у традиційній навчальній програмі. Роль вчителя та інструментарій навчання. Вивчення художнього матеріалу та мистецьких технік як STEAM-орієнтований підхід у навчанні мистецтву.

Тема 2.2. Проєктне навчання на уроках мистецтва: від ідеї до презентації результату

Концептуальні засади проєктного навчання (PBL): відхід від пасивного засвоєння знань до навчання через діяльність. Сутність та ключові ознаки навчального проєкту. Класифікація мистецьких проєктів. Переваги методу проєктів для учня. Зміна ролі вчителя. Алгоритм планування. Інструментарій реалізації. Моніторинг та підтримка. Презентація та захист (продукт проєкту). Рефлексія та критерії оцінювання.

Тема 2.3. Глибинне навчання на уроках мистецтва: концепції та інструменти

Сутність та філософія глибинного навчання: відхід від механічного запам'ятовування фактів до розуміння фундаментальних закономірностей. Навчання через досвід. Шість навичок глибинного навчання: критичне мислення, креативність, колаборація, комунікація, характер (саморегуляція) та громадянська відповідальність у мистецькому контексті. Концептуальне навчання в мистецтві: формування «великих ідей» замість розрізнених знань. Вчитель як дизайнер глибинного досвіду. Чинники ефективності глибинного навчання.

Тема 2.4. Компетентнісно орієнтовані завдання як умова реалізації компетентнісного підходу до навчання

Концептуальні основи компетентнісно орієнтованих завдань. Когнітивні завдання (сутність КОЗ, структура). Типологія та класифікація завдань. Операційно-технологічні завдання (формування вмінь та навичок). Проєктування компетентнісно орієнтованих завдань. Очікуваний продукт діяльності (проєкт, презентація, арт-об'єкт тощо). Методика впровадження компетентнісно орієнтованих завдань у навчальний процес.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Розробити структурно-логічну схему сучасного уроку мистецтва з урахуванням специфіки викладання предмета в умовах реалізації концепції Нової української школи.

2. Розробити кейс із трьох проблемних навчальних ситуацій за темою «Мистецтво класицизму».

3. Розробити три компетентнісно орієнтовані завдання до теми «Мистецтво бароко».

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти. 2020. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення 23.12.2025)
2. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році. 2025. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktyvno-metodychni-rekomendatsii-shchodo-vykladannia-navchalnykh-predmetiv-intehrovanykh-kursiv-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-u-20252026-navchalnomu-rotsi> (дата звернення 23.12.2025)
3. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти / Л. М. Масол. 2023. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/> (дата звернення 23.12.2025)
4. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти / Л.Г. Кондратова. 2023. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/> (дата звернення 23.12.2025)
5. Наказ МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти». 2024. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення 23.12.2025)
6. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти». 2022. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikatsiyi-vchiteliv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-yaki-vprovadzhuyut-novij-derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення 23.12.2025)

Основна література

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт.-укл. Н. П. Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 176 с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
2. Пехота О. М. Освітні технології: Навчально-методичний посібник. Київ: А.С.К., 2018. 256 с.
3. Розвиток предметно-методичної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (18–19 червня 2025 р., Харків): електронний збірник. Харків, 2025. URL: http://edu-post-diploma.kharkov.ua/wp-content/uploads/2025/07/Zbirnyk_Konferentsi_maket_18.06.25.pdf
4. Бовсунівський В.М. Мистецтво і виховання: синергія для успіху. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2025. Педагогічні науки. Том 1. Випуск 164. С. 26-33. URL: <http://nz.npu.edu.ua/issue/view/20042> (дата звернення: 02.03.2026).

5. Бовсунівський В.М. Метапредметна компетентність учнів НУШ як інноваційний процес на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво». Видавничий дім «Гельветика». Мистецька освіта та розвиток творчої особистості. 2024. № 3 С. 5-10: URL: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/art/article/view/289> (дата звернення 03.03.2026)

6. Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. – 80 с. (дата звернення 05.03.2026)

7. Скоромна М. В., Шарапова Г. М. Особливості професійно-педагогічного спілкування. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 57, т. 2. С.92-95.

8. Кравченко-Дзондза О. Формування мовної особистості майбутнього вчителя в контексті професійної підготовки. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія «Педагогічні науки». 2025. Вип. 1. С. 45-50.

9. Нова українська школа як складова інтеграції України в європейський освітній простір (індикатори успіху): монографія / за заг. ред. С. М. Лондара. Київ: Інститут освітньої аналітики, 2023. 320 с.

https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/monograph_20232_fin.pdf

10. Топузов О. М. Освітня сфера України: національні переваги, проблеми і перспективи: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2024. 208 с. (Серія «Наукова школа»).

https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/Topuzov_2024_.pdf

Додаткова література

1. Келлі Д., Келлі Т. «Творча впевненість. Як розкрити внутрішній потенціал і змінити світ на краще». — Книга про те, як подолати страх перед творчістю за допомогою методик дизайн-мислення.

2. Освіторія. Що слід негайно змінити у школах: PISA 2022 дає підказки. — Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/shho-slid-negajno-zminyty-u-shkolah-pisa-2022-daye-pidkazky/> (дата звернення 05.03.2026)

3. Демейн Е. Професор. Інформатик. Математик. Художник. URL: <https://erikdemaine.org/>